

A KÚRIA

mint felülvizsgálati bíróság

í t é l e t e

Az ügy száma: Gfv.VI.30.291/2021/6.

A tanács tagjai: Dr. Farkas Attila a tanács elnöke

Dr. Gáspár Mónika előadó bíró

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin bíró

Az I. rendű felperes: felperes1

A II. rendű felperes: felperes2

A felperesek képviselője: dr. Szepesházi Péter ügyvéd cím1

Az I. rendű alperes: alperes1

A II. rendű alperes: alperes2

A III. rendű alperes: alperes3

Az alperesek képviselője: Kardos, Pető és Törőcsik Társas Ügyvédi Iroda cím2

A per tárgya: szerződés érvénytelensége

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperesek

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért jogerős határozat száma:

Szegedi Ítéletábrla Pf.II.20.053/2020/8. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és határozatának száma:

Gyulai Törvényszék, 15.P.20.067/2019/10. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az I. rendű és a II. rendű felperest, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az I. rendű, a II. rendű és a III. rendű alpereseknek személyenként 38.100 (harmincnyolcezer-egyszáz) forint felülvizsgálati eljárásí költségét.

Megállapítja, hogy az I. rendű és a II. rendű felperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt 841.700 (nyolcszáznegyvenegyezer-hétszáz) forint felülvizsgálati eljárásí illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az I. rendű és a II. rendű felperes mint adósok és zálogkötelezettek 2007. szeptember 12. napján közjegyzői okiratba foglalt ingatlan jelzálogjoggal biztosított, devizában nyilvántartott lakáshitelszerződést kötöttek a II. rendű és a III. rendű alperessel. A II. rendű és a III. rendű alperes a szerződésben vállalták, hogy 4.670.000 forint kölcsönt nyújtanak a felperesek részére, amelyet svájci frankban (CHF) tartanak nyilván. Kikötötték a felek, hogy a kölcsönösszeg devizában történő megállapítása és nyilvántartása a folyósítás napján érvényes, a bank által alkalmazott deviza vételi árfolyamon történik, amelyről az alperesek az adósokat a folyósítási értesítő megküldésével tájékoztatják. Tartalmazta a szerződés az induló teljes hiteldíjmutató (a közjegyzői okirat aláírásakor 4,33 %), az ügyleti kamat (évi 3,95 %), a kezelési költség (2,04 %) mértékét, a kölcsön futamidejét (300 hónap), a törlesztés kezdő időpontját és lejáratát (2007. október 4./2032. szeptember 30.). Az adósok egyetemleges kötelezettséget vállaltak arra, hogy a devizában nyilvántartott kölcsön összegét, az esetleges árfolyamváltozások figyelembevételével annak forintellenértékét és járulékait a szerződésben

foglaltak szerint megfizetik az alpereseknek. A szerződés aláírásának napján – az alkalmazott deviza eladási árfolyam figyelembevételével – a törlesztőrészlet összege 97,86 CHF, azaz 15 380 forint. Az egyes fizetendő törlesztőrészletek forintösszegének meghatározása a bank által alkalmazott, az esedékesség napját megelőző napon érvényes deviza eladási árfolyam alkalmazásával történik. A hitelezők egyúttal a futamidő első ötvenhárom hónapjára haladékot biztosítottak a tőketörlesztésre, a türelmi idő alatt az adósok csak a hiteldíjat voltak kötelesek megfizetni, a futamidő hátralévő részére egyenletes törlesztésben állapodtak meg minden hónap 4. napjáig esedékesen.

[2] Megállapodtak a felek, hogy a mindenkor fennálló kölcsön- és járuléktartozás tekintetében annak közokirati tanúsításaként a banki számlák és vonatkozó bizonylatok alapján készített közjegyzői tanúsítványt fogadják el. Az adósok alávetették magukat annak, hogy a fennálló kölcsön- és egyéb járuléktartozás összegét, esetleges végrehajtási eljárás kezdeményezése esetén is a hitelezők felkérésére közjegyző tanúsítsa.

[3] A szerződés záró rendelkezései tartalmazták még az adósok nyilatkozatát, miszerint tudomásul vették, hogy a forint/deviza árfolyam piaci mozgásából adódóan felmerül a veszteség kockázata, a szerződés futamideje alatt a folyósítás napján érvényes, a bank által alkalmazott deviza árfolyamhoz képest a forint árfolyamának gyengülése esetén a devizában megállapított törlesztőrészletek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. Az adósok kijelentették azt is, hogy a szerződés aláírását megelőzően a hitelező általános üzletszabályzatát, a devizában nyilvántartott lakáscélú és jelzálog típusú hitelekéről szóló üzletszabályzatot kézhez kapták, az abban foglaltakat megismerték, megértették és magukra nézve kötelezőnek elfogadják.

[4] A szerződés aláírását megelőzően, 2007. augusztus 15. napján a felperesek kockázatteltérő nyilatkozatot írtak alá, amelyben tudomásul vették, hogy a forintban igényelt és devizában nyilvántartott kölcsön összegét forintban folyósítják részükre és a kölcsön törlesztése is forintban történik. Az egyes törlesztőrészletek forint összege a II. rendű alperes által alkalmazott, az esedékesség napját megelőző napon érvényes deviza eladási árfolyam alapján kerül meghatározásra. A felperesek kijelentették, tudomással bírnak arról, hogy a szerződésben rögzített deviza árfolyam napról-napra változik, CHF esetében pedig bármilyen irányban és mértékben, ezért az esedékesség napján fizetendő törlesztőrészlet forint összege előre nem megállapítható. Aláírásukkal igazoltan elfogadták azt is, hogy ha a folyósítás napján érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyama gyengül, a devizában megállapított törlesztőrészletek forintban fizetendő ellenértéke akár jelentősen is emelkedhet, az ennek fedezetül szolgáló összeget a lakossági folyószámlán biztosítaniuk kell. Mindezek ismeretében kérték a kölcsön folyósítását azzal, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázatot megértették, azt viselik.

[5] A II. és III. rendű alperesek 2012. augusztus 13. napján közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozatukkal a kölcsönszerződést felmondták, majd 2012. november 7. napján a felperesekkel szemben fennálló követelésüket annak biztosítékaival együtt az I. rendű alperesre engedményezték.

A felperesek keresete és az alperesek ellenkérelme

[6] A felperesek keresetükben elsődlegesen a fenti kölcsönszerződés létre nem jöttének, másodlagosan semmisségének megállapítását kérték a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 213. § (1) bekezdés a), b), d) és e) pontjai, illetve az ügyletből eredő árfolyamkockázat feltárása hiányában a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 200. § (2) bekezdése, az rHpt. 203. §-a, az rPtk. 209. §-a, 209/A. §-a alapján. Utaltak arra, a 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1 tv.) 3. § (2) bekezdése nem alkalmazható, az árfolyamrés alkalmazása az rHpt. 213. § (1) bekezdés alapján semmis. Az érvénytelen szerződés jogkövetkezményeként kérték annak ítélethozatalig terjedő hatályossá nyilvánítását és az I. rendű alperes kötelezését 8.417.065 forint túlfizetés megfizetésére. Kérték annak megállapítását is, hogy a kölcsönszerződés III. pontja tisztességtelen a 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) 1. § (1) bekezdés a), b) és j) pontjai alapján.

[7] Az alperesek ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az első- és másodfokú bíróság határozata

[8] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította.

[9] A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[10] Határozatának indokolásában rögzítette, hogy az rPtk. 205. § (2) bekezdése és 523. § (1) bekezdése alapján a kölcsönszerződés létrejöttéhez a feleknek elegendő a hitelező által folyósítandó kölcsön összegében és az adós visszafizetési kötelezettségében megállapodniuk. A perbeli szerződés e követelménynek megfelelt, e tartalmi elemek hiányaira a felperesek a szerződés érvénytelensége körében hivatkoztak, az ítéletábra az ezt érintő álláspontját a másodlagos keresetet érintő fellebbezés elbírálása körében fejtette ki.

[11] Osztotta az ítéletábra az elsőfokú bíróság álláspontját, amely szerint a szerződés nem tartalmaz burkolt befektetési elemeket, ezért alaptalan a felperesek azon érvelése, hogy a szerződés emiatt nem jött volna létre. A befektetési szolgáltatásra irányuló szerződéseket szabályozó 2007. évi CXXXVIII. törvény 5. §-a taxatív felsorolja a befektetési szolgáltatásnak minősülő tevékenységeket, melyek lényege, hogy a befektetési szolgáltató az ügyfél pénzével végez pénzügyi eszközre vonatkozó különböző műveleteket. A perbeli szerződésben ilyen szolgáltatás nyújtására az alperesek nem vállaltak kötelezettséget, nincs a szerződésnek erre vonatkozó sem kifejezett, sem burkolt rendelkezése. Önmagában a szerződés deviza alapúsága nem jelenti azt, hogy az ügylet befektetési elemeket tartalmaz, ebből következően a felperesek nem válhattak annak passzív alanyává. Ahogyan azt az elsőfokú bíróság is helyesen kifejtette, a peres felek egymás közötti jogviszonya szempontjából közömbös, hogy az alperesek milyen forrásból teremtették elő a felperesek részére nyújtott kölcsönt, továbbá, hogy amögött volt-e tényleges devizaforrás. Mindez nem érinti a felperesek fizetési kötelezettségét, ahogyan a szerződés létrejötté és érvényessége szempontjából is közömbös, és nem tekinthető hibrid pénzügyi terméknek sem.

[12] Alaptalannak találta a bíróság a felperesek hivatkozását arra is, hogy az üzletszabályzat és a hirdetémények nem váltak a szerződés részévé, mert a szerződés nem tartalmaz kereszthivatkozásokat azok tartalmára, illetve lényeges szerződési feltételeket nem az egyedi szerződés tartalmaz. A kölcsönszerződés V.4. pontja rögzítette, hogy a szerződésre – egyebek mellett – az üzletszabályzat és a hirdetmény rendelkezései az irányadók, azokat a felperesek megismerték, megkapták, magukra nézve kötelezőnek elfogadták, ezt aláírásukkal igazolták, ezáltal azok az egyedi szerződés részévé váltak. Az egyedi szerződés tartalmazta a szerződés létrejötte szempontjából lényeges tartalmi elemeket, ugyanakkor nem volt jogszabályi akadálya annak, hogy a szerződés egyes lényeges feltételei az üzletszabályzatban vagy a hirdetményben kerüljenek rögzítésre. Kereszthivatkozásokra nem volt szükség, miután az egyedi szerződés és az üzletszabályzat együttesen alkotják a szerződés tartalmát.

[13] A felperesek alaptalanul hivatkoztak a perbeli szerződés semmisségére az rHpt. 213. § (1) bekezdésében rögzített tartalmi elemek hiánya miatt is. A felek között devizában nyilvántartott kölcsönszerződés jött létre, amelynek lényege a kirovó és a lerovó pénznem eltérése, azaz hogy az adós tartozása devizában keletkezik, a kölcsön folyósítására és a törlesztésre pedig forintban kerül sor. A szerződéskötés időpontjában a deviza alapú kölcsön-, illetve lízingszerződések széles körben elterjedtek voltak, azok lényege, működési mechanizmusa ismert volt, amiből nemcsak az következett, hogy a konstrukciót a nemzeti jog nem ítélte jogszabályba, vagy jóerkölcsbe ütközőnek, uzsorásnak, de a felperesek nem hivatkozhattak megalapozottan arra sem, hogy a deviza alapú kölcsön fogalmával nem voltak tisztában. A kölcsön tárgya a szerződésben meghatározásra került: a perbeli kölcsön devizában került nyilvántartásra, azt az alperesek forintban folyósították, a kölcsön összegének devizában való megállapítása és nyilvántartása a folyósítás napján érvényes, a bank által alkalmazott deviza vételi árfolyamon történt, arról a felperesek a folyósítási értesítő útján tájékozódhattak. Ez a meghatározás megfelel egyebekben a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Számviteli törvény) 60. § (1) bekezdésében foglalt követelményeknek, emellett kielégíti az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB) C-126/17. számú ítéletében írtakat, miután érthető és világos módon került megjelölésre a kirovó pénznemként devizában kifejezett és a lerovó pénznemben meghatározott kölcsönösszeg [rHpt. 213. § (1) bekezdés a) pont].

[14] Kiemelte a másodfokú bíróság, hogy a törlesztőrészletek összegét a hitelező havonta az eladási árfolyam, a hirdetményben közzétett kamatláb és a még hátralevő futamidő alapján kellett megállapítsa a szerződés értelmében. A kölcsön lejáratát, futamidejét, a törlesztőrészletek számát, összegét, esedékességét a kölcsönszerződés III.1. és III.2. pontjai tartalmazták. A deviza alapú konstrukcióból következően a forint árfolyamának változásával a törlesztőrészletek forintösszege a szerződésben a teljes futamidőre nem volt meghatározható. A tőke törlesztésére a futamidő első 53 hónapjára biztosított türelmi idő tekintetében az üzletszabályzat volt az, ami a 6/2013. PJE határozat III.1. pontjával és az 1/2016. PJE határozatban foglaltakkal összhangban meghatározta a türelmi időt követő törlesztőrészletek összegét. Emellett a szerződés rögzítette a felek megállapodását a törlesztőrészletek meghatározásáról a türelmi idő lejártát követően, és hogy az új törlesztőrészletek összegét a hitelező évente írásban közli az adósokkal. Hangsúlyozta az ítélet a szerződéses konstrukció és a 6/2013. PJE határozat alapján, hogy a törlesztőrészletek tételes meghatározása a szerződés tartalmával szemben nem volt elvárás, elegendő volt azok kiszámíthatóvá tétele. A türelmi idő kikötéséből következően nem volt előre meghatározható az sem, hogy a türelmi idő leteltét követően az addig teljesített részletek elszámolásának

eredményeként mekkora a felperesek CHF-ben nyilvántartott tartozása, ennek hiányában a további törlesztőrészletek sem. Mindez nem érintette a törlesztések összegének kiszámíthatóságát az árfolyamváltozás adatainak figyelembevételével, miáltal a szerződés érvénytelensége az rHpt. 213. § (1) bekezdés e) pontja alapján sem volt megállapítható.

[15] Egyetértett az ítéletábra az elsőfokú bíróság álláspontjával abban is, hogy a szerződés rögzítette az éves százalékban kifejezett THM-t a szerződéskötés napjára vonatkozóan, melynek változásait a pénzügyet a hirdetményben teszi közzé, ezért a szerződés megfelel az rHpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjában írtaknak is. A felperesek további hivatkozásával szemben, ami azon alapult, hogy az árfolyamrész alkalmazása tisztességtelen, ezért a THM meghatározása során nem vehető figyelembe, kiemelte az ítélet a THM feltüntetésének célját, az egyes pénzügyi szolgáltatók ajánlatainak összehasonlíthatóságát, amiből következően a THM hibás adata nem a szerződés semmisségét, hanem akaratlan hiba miatt [rPtk. 210. § (1), (4) bekezdés] a megtámadhatóságát alapozhatta volna meg.

[16] Alapvetően találta a másodfokú bíróság a felperesek hivatkozását a folyósítási és törlesztési árfolyamok tisztességtelenségét illetően is. Rögzítette, hogy a DH1 tv. és a 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 tv.) kiküszöbölte a különmű devizaárfolyamokat lehetővé tevő általános szerződési feltételeket, így azok vitatására az utóbb indított perben már nem kerülhet sor (1/2016. PJE. határozat III. 1. c. pont). Megjegyezte egyúttal, hogy a C-118/17. döntés tartalma eltér a DH1 tv. 3. § (2) bekezdésében foglaltaktól, emiatt nem alkalmas a felperesek vonatkozó kereseti kérelmének alátámasztására. A deviza alapú szerződés lényegéből következik, hogy az árfolyamváltozás hatásai az adósnál jelentkeznek (6/2013. PJE. határozat 1. pont): a felek közti szerződés e körben támadott feltétele az árfolyamváltozásból eredő kockázat felperesek általi vállalását jelenti, tisztességtelensége egyedül akkor állapítható meg, ha – a szerződés egyéb rendelkezéseit is figyelembe véve – nem világos, nem érthető. A 2/2014. PJE jogegységi határozatban adott szempontrendszer, az rHpt. 203. § (6) és (7) bekezdései, a 6/2013. PJE határozat és az EUB C-51/17., C-186/16., C-227/18. számú ítéleteiben foglaltak együttes alkalmazásával megállapította a másodfokú bíróság, hogy a perbeli esetben a szerződés és a megkötését egy hónappal megelőzően aláírt külön kockázatfeltáró nyilatkozat kellően egyértelmű és világos tartalommal biztosította a felperesek tájékoztatását az árfolyamkockázattal összefüggésben: az alapján egy általánosan tájékozott, körültekintő és figyelmes fogyasztó számára nyilvánvaló kellett legyen, hogy a futamidő alatt bekövetkezik a forint súlyos leértékelődése, ami előre nem látható és előre nem kiszámítható többletfizetési kötelezettségeket eredményezhet a számára. Az adósok részéről 2007. augusztus 15-én megismert kockázatfeltáró nyilatkozat tényéből következően a szerződés aláírásának időpontjáig kellő idő állt rendelkezésükre, hogy a nyilatkozatot áttanulmányozzák, értelmezzék, amennyiben szükséges, további felvilágosítást kérjenek.

[17] Kitért az ítélet arra is, hogy szükségtelensége folytán helyesen mellőzte az elsőfokú bíróság a felperesek bizonyítási indítványára a treasury osztály munkatársának tanúkénti meghallgatását. Kiemelte, hogy az alperesek szakértelme és pénzügyi ismeretei nem tették lehetővé számukra, hogy az árfolyamváltozás jövőbeni mértékét akár hozzávetőlegesen is kalkulálják. Mindehhez a menekülő deviza, a kamatparitás fogalmának ismerete sem volt elégséges; e pénzügyi fogalmakról sem kellett tájékoztatást adniuk. Abban az esetben, ha az alpereseknek tudomásuk lett volna arról, hogy jelentős mértékű, a fogyasztókra kedvezőtlen irányú árfolyammódosulás várható és azt nem közölték az adósokkal, úgy az a szerződés tévedés jogcímén történő megtámadására adhatott volna alapot (rPtk. 210. §).

[18] Egyetértett a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet indokaival abban a körben is, hogy a kölcsönszerződés III. pontjának ténytanúsítványra vonatkozó rendelkezése nem ütközik a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés a), b) és j) pontjaiba, nem tekinthető tisztességtelennek. Rögzítette, hogy a fellebbezés újonnan előadott hivatkozása a fogyasztó jogérvényesítési lehetőségének korlátozására, a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés i) pontja szerinti érvénytelenségre meg nem engedett keresetváltoztatás volt, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 247. §-ába ütközött. Megjegyezte ugyanakkor, hogy a szerződés tisztességtelensége a szerződéskötéskor hatályos rPp. szabályaitól eltérő jogszabályi környezetben, így a végrehajtási pereknek a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényben (a továbbiakban: Pp.) adott szabályaira tekintettel sem volt megállapítható. Kifejtette a fogyasztói irányelv Mellékletének 1. pont m) és q) alpontja, a C-34/18. számú döntéshozatali eljárás értelmezésével, hogy a vizsgált szerződéses rendelkezés nem biztosít az alperesek részére jogosultságot ahhoz, hogy kizárólagosan és egyoldalúan értelmezzék a szerződéses rendelkezéseket, és nem vezet a bizonyítási teher megfordításához sem, miáltal a kikötés sem a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés a), sem b) pontjával nem ellentétes. A kikötés egyebekben nem befolyásolja a kölcsönszerződésből eredő követelés kapcsán a végrehajtási záradék kiállításának feltételeit, nem érinti a szerződő felek igényérvényesítési, illetőleg védekezési lehetőségeit sem.

[19] Kitért végül az ítélet arra is, hogy az ítéltábla alaptalannak ítélte a felperesek tárgyalás felfüggesztése iránti kérelmét. Az egyébként befejezett EUB C-511/17. számú eljárásban az EUB állást foglalt a keresettel nem támadott szerződési feltételek érvénytelenségének hivatalbóli vizsgálatáról. A C-609/19. számú ügyben a kérelem 1. pontja a rögzített törlesztésekre, a C-268/19. számú eljárás a szerződésmódosításra vonatkozik, a jogvitát egyik sem érinti. Az árfolyamrésre vonatkozó feltételek érvénytelensége sem tette indokolttá a DH-törvények szabályozása mellett az Alkotmánybíróság V/732-1/2019. számú eljárása befejezésének bevárását.

A felperesek felülvizsgálati kérelme és az alperesek felülvizsgálati ellenkérelme

[20] A felperesek felülvizsgálati kérelmükben elsődlegesen a jogerős ítélet elsőfokú ítéletre kiterjedő hatályon kívül helyezést, és az elsőfokú bíróság új eljárásra történő utasítását kérték. Másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a perbeli kölcsönszerződés létre nem jöttének, harmadlagosan érvénytelenségének megállapítását és hatályossá nyilvánításával az I. rendű alperes kötelezését kérték 8.417.065 Ft túlfizetés visszafizetésében. Negyedlegesen a kölcsönszerződés III. pontjában foglalt rendelkezés tisztességtelenségének megállapítását kérték.

[21] Kezdeményezték a felülvizsgálati eljárás felfüggesztését az EUB előtt C-932/19., illetve C-609/19. számon indult előzetes döntéshozatali eljárások befejezéséig.

[22] Arra hivatkoztak, hogy a jogerős ítélet rPtk. 205. § (1) és (2) bekezdésébe, 209. § (3) bekezdésébe, az rHpt. 213. § (1) bekezdés a), b) és e) pontjaiba, 203. § (5) és (6)

bekezdésébe, a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdésének j) pontjába ütközően jogszabálysértő, nem felel meg az EUB C-186/16., C-42/15., C-448/17. számú ítéleteinek sem.

[23] Előadták, hogy az ügyben eljáró bíróságok nem tárták fel az elsődleges kereset vizsgálata körében a szerződés valódi tartalmát, nem vizsgálták, hogy mit takar a devizában nyilvántartott kölcsön, húzódik-e mögötte befektetési ügylet, és mulasztottak a vonatkozó bizonyítási indítványok, kiemelten a treasury osztály alkalmazottja tanúkénti meghallgatásának mellőzésével is. Álláspontjuk szerint amennyiben bizonyítást nyer, hogy a perbeli szerződés befektetéssel vegyes kölcsönjogviszony, úgy felmerülhet a szerződésre vonatkozó jogszabályok alapján, illetve a szerződéses akarat körében a jogügylet tilos jellege, ebből következő érvénytelensége vagy létre nem jötte.

[24] Rámutattak, hogy a szerződés lényeges elemeire vonatkozó állításuk miatt az üzletszabályzat, a hirdetmény kikötéseinek a szerződés részévé válásával összefüggésben nem az rPtk. 205/B. §-a, hanem a 205. § (2) bekezdése volt irányadó az ügyben ahhoz, hogy megállapítható legyen a felek egyedi megállapodása lényeges elemekre kiterjedően. Mind a Számviteli tv.-re, mind az üzletszabályzatban adott képletre nézve hiányosnak találták a jogerős ítélet indokolását.

[25] A szerződés lényeges elemeinek meghatározását, az rHpt. 213. § (1) bekezdés a), b) és e) pontjait illetően kiemelték, hogy a felek szerződése nem rögzíti az alperes által vállalt kölcsön deviza összegét, sem a fogyasztók visszafizetési kötelezettségét. A szerződésnek nincsenek ilyen pontjai, illetve több kikötés együttes értelmezésével csupán kikövetkeztethető a felek kötelezettsége, de úgy, hogy a későbbi paraméterek meghatározása az alperes egyoldalú hatalmasságába tartozik. Egyebekben az üzletszabályzat sem határozta meg a törlesztőrészletet. Hangsúlyozták, hogy minden olyan képletben, vagy kikötésben, amely alkalmas lehet a szolgáltatás és ellenszolgáltatás meghatározására, a feleknek egyedileg kell megállapodniuk, vagy a C-42/15. számú EUB ítéletben írtak szerint minderre kereszthivatkozásként kell utalni a szerződésben. A kölcsönösszeg meghatározottsága tekintetében utaltak a C-126/17. számú döntésre, amelynek álláspontjuk szerint a perbeli szerződés nem felel meg.

[26] Sérelmezték, hogy az ügyben eljáró bíróságok tévesen és iratellenesen emelték ki a felperesek kellő tudomását a kölcsön összes terhéről. Állították ezzel szemben, hogy a felek közti szerződés az rHpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjainak nem felel meg, ezért érvénytelen. A kölcsönösszeg nem kellően meghatározott, a törlesztőrészletek az ötvenharmadik hónapot követően kiszámítható módon sincsenek meghatározva, a szerződéskötéskor a felperesek kötelezettsége így nem volt tudható. Az rHpt. 213. § (1) bekezdés e) pontja egyebekben a törlesztőrészletek összegének meghatározásával a közösségi normáknál is szigorúbb előírás. Az rHpt. 213. § (1) bekezdés b) pontját illetően fenntartották, hogy a szerződésben írt THM – a szerződés árfolyamrészre vonatkozó kikötése és annak a DH1 tv. 3. § (1) bekezdése szerint fennálló tisztességtelensége miatt – eleve nem tekinthető helytállónak. Hangsúlyozták, hogy az rHpt. adott rendelkezésének az EUB joggyakorlata értelmében is egyedül a valóságnak megfelelő THM feltüntetése felel meg.

[27] Az árfolyamrész kikötését tekintve arra mutattak rá, hogy közvetlenül valóban nem volt tárgya a pernek, tisztességtelenségének jogkövetkezményét a DH1 tv. 3. § (2) bekezdés

rendezte, mégis felmerül, hogy a bíróság a fogyasztó érdeke ellenére, illetve a 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: fogyasztói irányelv) és az EUMSZ 169., 267. cikkének sérelmével is köteles-e alkalmazni a hivatkozott szabályt. Utaltak az rPtk. 239. § (2) bekezdésére, az EUB előtt C-932/19. számon indult előzetes döntéshozatali eljárásra. Amennyiben a DH1 tv. 3. § (2) bekezdése ellentétes a fogyasztói irányelv 6. cikk (1) bekezdésével, úgy a nemzeti jognak e rendelkezését a bíróságnak hivatalból figyelmen kívül kell hagynia, és amennyiben a fogyasztó nem mond le az irányelv adta védelemről, úgy a vételi és eladási árfolyamok kiesése a szerződés teljes érvénytelenségét eredményezi.

[28] Az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás tisztességtelensége kapcsán állították, hogy a jogerős ítélet iratellenesen, az rHpt. 203. § (5) és (6) bekezdésébe ütközően, egyben az EUB C-186/16. számú ítéletének téves értelmezésével rögzítette a pénzügyi szolgáltató abban kimerülő kötelezettségét, hogy a szerződés kockázatos lehetőségét közölje. Mindez egyúttal életszerűtlen a professzionális pénzügyi vállalkozás szakértelmét, ismereteit tekintve, ami mindenképpen tisztességtelen a vonatkozó ismeretekkel nem rendelkező fogyasztóval szemben. A Győri Ítéltábla jogerős ítéletére, a Bankszövetség 2006. január 26-i tájékoztatójára, a Szegedi Törvényszék 2.Pf.20.184/2020/10. számú jogerős ítéletére és a Ráckevei Járásbíróság 20.P.20.357/2018/55. számú ítéletére hivatkozással hangsúlyozták, hogy nem elegendő a kockázatfeltárás során csupán annak szerepeltetése, hogy a törlesztőrészek adott esetben „jelentősen” vagy „bármilyen mértékben” emelkedhetnek, a kellő tájékoztatás fogalma megköveteli annak rögzítését is, hogy a jelentős mérték a valóságban azt is jelentheti, hogy a fogyasztó teljes anyagi helyzete komoly veszélybe kerülhet. Ez a fajta kockázat egyebekben nem tartozik az általános hitelkockázatok közé, amelyet az átlagfogyasztónak saját érdekkörében kell mérlegelni (például: betegség, munkahely elvesztése). A fogyasztó életkörülményeit és beláthatóságát meghaladó kockázatra külön fel kell hívni a fogyasztó figyelmét. A kockázat akár jelentős jellege tekintetében annak valós tartalmával, különálló magyarázat hiányában az átlagfogyasztó nem lehet tisztában. Megjegyezték, hogy a szóban adott tájékoztatás terjedelmére sem a felperesek, sem a közreműködő meghallgatására nem került sor. A C-609/19. számú előzetes döntéshozatali eljárástól a tájékoztatás fogalmi körének kibővítése várható.

[29] A ténytanúsítványra vonatkozó kikötés tisztességtelensége kapcsán fenntartották a perben korábban tett előadásukat, egyúttal hivatkoztak a Fővárosi Ítéltábla 5.Pf.20.866/2019/6/II. számú ítéletének indokaira. Állították, hogy a vizsgált szerződéses feltétel tisztességtelenségének elbírálása során a jogerős ítélet sérti a Kormányrendelet 1. § (1) bekezdés j) pontját, az rPtk. 209. § (3) bekezdését.

[30] Az alperesek felülvizsgálati ellenkérelme elsődlegesen a felülvizsgálati kérelem elutasítására, érdemben a jogerős ítélet hatályában fenntartására irányult. Kifejtették, hogy a felülvizsgálati kérelem több hivatkozása tekintetében nem tartalmazza a megfelelő jogszabálysértés megjelölését, egyebekben egyetértettek a jogerős ítélet indokaival.

[31] A Kúria a felülvizsgálati eljárásban 2021. február 2-án tartott tárgyaláson a felülvizsgálati eljárást a Kúria Gfv.VII.30.268/2020/4. számú végzésével kezdeményezett jogegységi eljárás befejezéséig felfüggesztette.

A Kúria döntése és annak jogi indokai

[32] A Kúria elsőként azt rögzíti, hogy az EUB előtt C-609/19. számon kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárás 2021. június 10-én, a C-932/19. számon indult eljárás pedig a felülvizsgálati kérelem benyújtását követően, 2021. szeptember 2-án befejeződött, amivel megszűnt a felülvizsgálati eljárás felfüggesztésének lehetősége a megjelölt előzetes döntéshozatali eljárások okán és szükségtelemmé vált a felperesek vonatkozó kérelmének érdemi elbírálása [rPp. 152. § (2) bekezdés, 3/2005. (XI. 14.) PK-KK vélemény].

[33] A felülvizsgálati ellenkérelemre tekintettel leszögezi továbbá, hogy nem volt eljárásjogi akadálya az ügyben a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálásának. Az alperesek hivatkozásával ellentétben az rPp. 272. § (1) és (2) bekezdéseiből következő elvárás – miként azt az 1/2016. (II. 15.) PK vélemény is tartalmazza –, kiemelten az, hogy a több egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozó felülvizsgálati kérelemnek az előterjesztésére szabott törvényes határidőn belül valamennyi hivatkozás tekintetében rendelkeznie kell a törvényben meghatározott, egymással szoros logikai és perjogi kapcsolatban álló kötelező tartalmi kellékekkel, idetartozóan egyebek mellett a jogszabálysértés előadásával és azzal összhangban a megsértett konkrét jogszabályhely megjelölésével, egyben azt is jelenti, hogy amennyiben a több jogszabálysértésre alapított felülvizsgálati kérelem egy vagy több – de nem valamennyi – megjelölt jogszabálysértés tekintetében hiányos, és nem teljesíti az előzőekben bemutatott tartalmi elvárást, mindez a felülvizsgálati kérelmet egészében nem, hanem csupán a tartalmilag fogyatékos részében teszi érdemi vizsgálatra alkalmatlanná.

[34] A Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt az ott megjelölt okokból nem találta jogszabálysértőnek.

[35] Előrebocsátja, hogy a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott jogkérdések döntő többségében a Kúria – az alábbiakban részletezettek szerint – már állást foglalt: kialakult ítélkezési gyakorlatát jelen ügyben is irányadónak tekinti.

[36] A Kúria a devizaalapú kölcsönszerződések érvényességét a kölcsön összege és a törlesztőrészletek meghatározottsága szempontjából már több jogegységi határozatában vizsgálta: iránymutatást adott a 6/2013. PJE jogegységi határozaton túl az 1/2016. PJE jogegységi határozatban is. Utóbbi jogegységi határozat volt az egyben, amely a bírói gyakorlatban a türelmi idő megítélésében korábban mutatkozó eltérést és bizonytalanságot megszüntette.

[37] A devizaalapú kölcsön lényegéből, vagyis abból következően, hogy az adós tartozása devizában keletkezik és így kerül megállapításra, a kölcsön folyósítása és törlesztése pedig egyaránt forintban történik, az adós forintban teljesítendő fizetési kötelezettsége a forint erősödésétől, gyengülésétől függ. A devizaalapú kölcsönszerződés jellege – a kirovó és a lerovó pénznem eltérése és ebből adódó lényege – nem zárja ki ugyanakkor a törlesztés összegének meghatározottságát a szerződéskötés időpontjában. A devizaalapú kölcsöntartozás éppolyan egyértelműen meghatározott, mint az effektivitási kikötéssel ellátott devizakölcsön. Az adós tartozása mindkét esetben a szerződéskötés időpontjában egyértelműen rögzül a kirovó pénznemben meghatározott összegben. A kirovó és a lerovó pénznem eltéréséből

ugyanakkor szükségszerűen fakad, hogy a szerződéskötés időpontjában nem lehet megmondani, hogy a lerovás (szerződéskötéskor nem is szükségszerűen ismert) pénzneméből mennyit kell adni ahhoz, hogy az adós teljesítsen. Ez azonban a kirótt tartozás egyértelmű meghatározottságát nem érinti (6/2013. PJE III/1. indokolás).

[38] A felek szerződésében alkalmazott devizakonstrukcióban a szerződés a folyósítani vállalt kölcsön forintösszegben való feltüntetése mellett a folyósítandó kölcsönösszeg devizában történő megállapításához egyértelműen meghatározta az átszámításra irányadó időpontot (folyósítás napja) és a vonatkozó árfolyamot (II. rendű alperes által alkalmazott deviza vételi árfolyam) az I.1. pontban, miáltal maradéktalanul teljesült az rHpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjában megfogalmazott követelmény, ahogyan azt a Kúria az 1/2016. PJE jogegységi határozatban már értelmezte. Az rHpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjában írt elvárás teljesüléséhez egyebekben nem is lenne érvényességi kelléke a szerződésnek a kirovó pénznem megjelölésén túlmenően – akár naptárszerű megjelöléssel, akár más, egyértelmű meghatározással (pl. a folyósítást megelőző napon) – az irányadó átszámítási időpont megjelölése, ez utóbbi ugyanis – a felek eltérő rendelkezésének hiányában – ipso iure a folyósítás napjában rögzülne az rPtk. 231. § (2) bekezdésében írtak szerint. Megfelel a devizaalapú kölcsönszerződés az rHpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjában írtaknak, ha rögzíti a törlesztőrészek számát, azok pontos száma, vagy a futamidő és a törlesztés gyakorisága megadásával, meghatározza a törlesztőrészek összegét a számítás módja és az ehhez szükséges adatok egyértelmű megadásával, továbbá tartalmazza a törlesztési időpontokat, vagyis az egyes törlesztőrészek esedékességét, akár annak naptárszerű megjelölésével, akár annak más, egyértelmű meghatározásával (pl. míg az első törlesztő részlet a folyósítást követő napon esedékes, addig a további törlesztőrészek havonta, az első törlesztés napjának megfelelő naptári napon esedékesek; kiszámítható a törlesztőrészek esedékessége akkor is, ha a szerződés azt tartalmazza, hogy az adós minden hónap 5. munkanapján köteles teljesíteni). Nem érvényességi kelléke a szerződésnek, hogy tételesen tartalmazza a törlesztőrészek összegét akár a kirovó, akár a lerovó pénznemben, mint ahogy az sem, hogy dátumszerűen rögzítse az irányadó átszámítási időpontot. Kiszámíthatónak minősül a törlesztőrészek összege, ha az az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában pontosan meghatározható. Az előzőekben ismertetett elvárás teljesül a perbeli kölcsönszerződés alapján mind az ötvenhárom hónapos türelmi időszakra, mind pedig az azt követő, a hiteldíjat és a tőkét egyenletes (annuitásos) törlesztéssel teljesítendő hátralévő törlesztési időszakra a szerződés III.1. és 2. pontja egybevetésével (1/2016. PJE jogegységi határozat IV/1. és 2. pont).

[39] A THM mikénti feltüntetését illetően a Kúria a 6/2021. PJE jogegységi határozatában értelmezte az rHpt. 213. § (1) bekezdés b) pontját: a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés akkor tekinthető semmisnek az rHpt. hivatkozott rendelkezése alapján, ha az éves, százalékban kifejezett teljes hiteldíjmutatót egyáltalán nem tartalmazza. Csak a THM hiánya és nem annak téves (hibás) megjelölése eredményez tehát semmisséget az rHpt. értelmezett szabálya alapján.

[40] Helytálló a jogerős ítélet következtetése a felek közti kölcsönszerződés minősítését illetően is. Jogszabálysértés nélkül állapították meg az ügyben eljáró bíróságok, hogy a perbeli szerződés nem volt befektetéssel vegyes kölcsönszerződésnek tekinthető. A jogerős ítélet helyes megállapításainak megismétlése nélkül hangsúlyozza a Kúria, hogy a devizaalapú konstrukció lényegadó sajátossága – ahogy azt a 6/2013. PJE jogegységi határozat értelmezte – a felek megengedett megállapodása [rPtk. 200. § (1) bekezdés, 231. § (2) bekezdés] alapján,

hogy az adós tartozása devizában keletkezik, a folyósításra és a törlesztésre pedig forintban kerül sor. Kiemeli a Kúria a 6/2013. PJE jogegységi határozat megállapításai közül azt is, hogy annak vizsgálata, hogy egy konkrét szerződés mögött áll-e ténylegesen devizaforrás, lehetetlen és egyben szükségtelen is a devizaalapú kölcsönszerződésből eredő perekben. A felülvizsgálati kérelem ehhez kapcsolódó további, a felajánlott tanúbizonyítás elmaradásán alapuló hivatkozása érdemi vizsgálatát kizárta a felülvizsgálati kérelem tartalmi hiányossága: a felperesek ugyanis az rPp.-nek az általuk előadott eljárási szabálysértésnek megfelelő rendelkezését nem jelölték meg a felülvizsgálati eljárásban [rPp. 272. § (2) bekezdés, 1/2016. (II. 15.) PK vélemény].

[41] Egyetértett a Kúria a jogerős ítélet álláspontjával abban is, hogy az általános szerződési feltételek azzal, hogy azokat a felperesek a kölcsönszerződés V.4. pontjában tett nyilatkozatukkal igazoltan megkapták, megismerték és elfogadták, megállapíthatóan részévé váltak a perbeli kölcsönszerződésnek. Az rPtk. 205/B. §-ának az ügyben releváns (1) bekezdéséből, valamint a 205/A. §-ának (1)-(3) bekezdéseiből együttesen következően – miként azt a Kúria korábban a Gfv.VII.30.191/2019/13. számú részítéletében is levezette – ahhoz, hogy az egyik szerződő fél által kidolgozott általános szerződési feltételek részévé váljanak a szerződő felek megállapodásának, pusztán az előre kidolgozott szerződési feltételek tartalmának megismerése és elfogadása szükséges a másik fél részéről. Az rPtk. 205/A. § (1)-(3) bekezdéseiben foglalt szabályozás egyebekben éppen azt követeli meg az általános szerződési feltétel egyik fogalmi elemeként, hogy a felek között ne legyen egyedileg megtárgyalt az érintett – az egyik fél által egyoldalúan, a másik fél közreműködése nélkül előre meghatározott – feltétel. Az így kidolgozott általános szerződési feltétel, amely lehet akár a létrejövő megállapodás lényeges szerződéses feltétele is, a konkrét szerződés tartalmává váláshoz nem igényel tehát egyedi megtárgyaltságot, és többlettényállási elem hiányában külön figyelemfelhívást sem.

[42] A jogerős ítélet nem sérti a fentiekben túlmenően az rHpt. felülvizsgálati kérelemben hivatkozott 203. §-ának megjelölt rendelkezését sem. A II. rendű alperes a pénzügyi intézményként őt terhelő külön tájékoztatási kötelezettségnek a devizahitel nyújtására irányuló szerződéssel összefüggésben eleget tett, amikor az ügyletet érintő kockázatról, kiemelten az árfolyamkockázat kérdését külön kockázatfeltáró nyilatkozatot állított össze, és azt a vele szerződő felperesek előtt ismertette.

[43] Kiemeli ezzel kapcsolatban a Kúria, hogy az árfolyamkockázat a kirovó és a lerovó pénznem eltéréséből adódó, szükségképpen és automatikus következmény, a devizaalapú kölcsönszerződések jellegéből következik [6/2013. PJE jogegységi határozat III/2. a) pontjához tartozó indokolás; EUB C-51/17. számú ítélet]. A kölcsönszerződés részét képező általános szerződési feltételeknek az árfolyamkockázat viselését szabályozó kikötései a szerződés főszolgáltatására vonatkoznak, ezért adott esetben nem világos, nem érthető jellegük miatt a kikötések tisztességtelenségén keresztül idézhetik elő a szerződés – egészének – érvénytelenségét [1/2014. PJE jogegységi határozat 1. pontjához tartozó indokolása].

[44] A felülvizsgálati kérelem azonban az árfolyamkockázat jogsértő elbírálására alapított részében nem tartalmaz az előzőeknek megfelelő, az rPtk. 209. §-ára történő hivatkozást. Ebben jelentkező tartalmi hiányossága a felülvizsgálati eljárás korábban ismertetett korlátai miatt kizárta a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálását ebben a részében [rPp. 272. § (2)

bekezdés, 1/2016. (II. 15.) PK vélemény]. Megjegyzi ugyanakkor a Kúria, hogy az árfolyamkockázat mibenlétét és viselését szabályozó szerződéses feltétel átláthatósága tekintetében az I. rendű alperes által a perbelivel azonos tartalommal adott tájékoztató megfelelőségét korábban már több határozatában vizsgálta, és mind az alaki, mind a tartalmi érthetőség szempontjából megfelelőnek találta (Gfv.VII.30.326/2020/6. számú ítélet).

[45] Abból következően, hogy a felülvizsgálati eljárás nem folytatása a jogerős ítélettel befejezett pernek, a felülvizsgálat a jogerős ítélet ellen igénybevehető rendkívüli perorvoslat, elemi elvárás tehát a felülvizsgálati kérelem tartalmával szemben, hogy az rPp. 272. § (2) bekezdésében meghatározott követelménynek megfelelően fogalmazza meg érveit a jogerős ítélet indokainak cáfolatára. Nem fogadható el ilyenként, ha a felülvizsgálatot kérő fél csupán visszautal a perben korábban tett nyilatkozatára, a felülvizsgálati eljárást megelőző eljárási szakaszban előterjesztett beadványára. Nem volt érdemben vizsgálható ezért a felülvizsgálati kérelem a ténytanúsítványra vonatkozó kikötést érintő részében sem, mivel a felperesek idetartozóan, a Kormányrendelet álláspontjuk szerint sérült rendelkezésével összhangban nem adták elő a jogszabálysértés szöveges körülírását. Nem volt saját előadásukként és a felülvizsgálati kérelem hiányzó tartalmi elemének pótlásaként elfogadható, hogy a Fővárosi Ítéltábla – egyébként a Kúria Gfv.VII.30.241/2020/4. számú ítéletével hatályon kívül helyezett – 5.Pf.20.866/2019/6/II. számú ítéletére hivatkoztak.

[46] A felülvizsgálati eljárás korlátai [rPp. 272. § (1) és (2) bekezdés, 275. § (1) és (2) bekezdés] miatt nem volt érdemben vizsgálható a felperesek részéről elkéshten, a felülvizsgálati tárgyaláson újonnan előadott hivatkozás a Magyar Nemzeti Bank 2004. évi stabilitási jelentésére, valamint az ERKTT 2011. évi ajánlására, illetve az árfolyamkockázati tájékoztató előzőekre kiterjedő tartalmának szükségességére.

[47] Végül az árfolyamrás kérdését illetően arra mutat rá a Kúria, hogy az EUB a felülvizsgálati kérelem és a felperesek felülvizsgálati eljárásban utóbb előadott érvelésével ellentétesen foglalt állást az árfolyamrás és az árfolyamkockázat összefüggéseiről. A C-51/17. számú ügyben hozott ítéletből kitűnően az EUB értelmezése szerint nem terjed ki a fogyasztói irányelv hatálya a kötelező érvényű nemzeti jogszabályi rendelkezéseket tükröző azon feltételekre, amelyek a kölcsönszerződés fogyasztóval történő megkötését követően váltak a szerződés részévé, és amelyek arra irányulnak, hogy a nemzeti bank által meghatározott árfolyamot előírva más szabályt léptessenek a szerződés valamely semmis feltétele helyébe; ugyanakkor az árfolyamkockázatra vonatkozó, az alapeljárásban vizsgálthoz hasonló feltétel e rendelkezés értelmében nincs kizárva az irányelv hatálya alól. A C-932/19. számú ítélet pedig egyértelművé tette, hogy nem ellentétes a fogyasztói irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével az olyan nemzeti szabályozás – mint a DH1 tv. eljárásban vizsgált 3. §-a –, amely a fogyasztóval kötött kölcsönszerződéseket illetően semmisnek nyilvánítja az árfolyamrásra vonatkozó, tisztességtelennek tekintett kikötést, és arra kötelezi a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróságot, hogy e kikötést a nemzeti jog hivatalos árfolyam alkalmazását előíró rendelkezésével váltsa fel, anélkül hogy e bíróságnak lehetősége lenne az érintett fogyasztó azon kérelmének helyt adni, amely a kölcsönszerződés teljes érvénytelenségének megállapítására irányul, még akkor is, ha az említett bíróság is úgy ítéli meg, hogy e szerződés fenntartása ellentétes lenne a fogyasztó érdekeivel, különös tekintettel az árfolyamkockázatra, amely a fogyasztót az említett szerződés egy másik kikötése értelmében továbbra is terheli, feltéve, hogy ugyanez a bíróság az önálló mérlegelési jogkörének gyakorlása keretében és anélkül hogy az e fogyasztó által kifejezett szándék elsőbbséget élvezhetne e mérlegelési jogkörhöz képest, meg tudja állapítani, hogy az e nemzeti

jogszabályban így előírt intézkedések megtétele valóban lehetővé teszi azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását, amelyben az említett fogyasztó e tisztességtelen kikötés hiányában lett volna.

[48] A kifejtettek értelmében a Kúria az rPp. 275. § (3) bekezdése alapján a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

Záró rész

[49] A felülvizsgálati kérelem eredménytelensége miatt a felperesek egyetemlegesen kötelesek megfizetni az alperesek ügyvédi munkadíjból álló felülvizsgálati eljárási költségét az rPp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó rPp. 78. § (1) bekezdése, 82. § (1) bekezdése szerint. Az ügyvédi munkadíj áfával növelt összegét a Kúria a kifejtett ügyvédi tevékenység mérlegelésével a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdései, 4/A. § (1) bekezdése alapján határozta meg. A felperesek személyes költségmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése, 14. §-a alapján az állam viseli.

[50] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet az rPp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson bírálta el.

Budapest, 2021. november 30.

Dr. Farkas Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Gáspár Mónika s.k. előadó bíró, Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró